

PDR BÜLTENİ

SAYI: 3

NİSAN / 2019

SİBER ZORBALIK

**HALİL TÜRKKAN
ORTAOKULU**

**PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK
VE REHBERLİK BİRİMİ**

☎ 0216 545 04 27

🌐 <http://halilturkkanoo.meb.k12.tr>

HALİL TÜRKKAN ORTAOKULU

YAYIN KURULU

Murat SOYER
Okul Müdürü

Yunus YÜCEL
Psk. Danışman ve Rehber Öğretmen

Derya KILIÇ
Müdür Yardımcısı

Atıf SARAÇ
Psk. Danışman ve Rehber Öğretmen

Sena Sultan GRANT
Yayıncı (Veli)

Cüneyt ÜRE
Siber Güven ve S. Medya Uzmanı (Veli)

"Bu bülten, Okul PDR Hizmetleri Kurulunun yayınıdır"

SİBER ZORBALIK

Teknolojinin hızlı gelişimi ile gençler ve çocuklar arasında internet ve teknolojik cihaz kullanımının arttığı gözlenmektedir. Bu gelişimin olumlu yönlerinin olmasının yanı sıra bilinçsiz kullanımın olumsuz problemler doğurması kaçınılmazdır. Bu olumsuzluklar şu şekilde sıralanabilir;

Bağımlılık

Dijital Dolandırıcılık

Fiziksel Problemler

Psikolojik Problemler

Günümüzde çocukların ve gençlerin karşılaştıkları sorunların arasında öncelikli olarak "Siber Zorbalık" gelmektedir.

SİBER ZORBALIK NEDİR?

Dijital ortamda teknolojik cihazlar yardımıyla bir birey veya grubun diğerlerine yönelik kasıtlı biçimde gerçekleştirdiği; aşağılama, iftira, dedikodu, taciz, tehdit, utandırma ve dışlama gibi rahatsızlık verici eylemlerin tekrarlayarak yapılmasıdır.

Siber Zorbalık, teknolojinin sunduğu olanaklarla geleneksel / fiziksel zorbalığa göre daha kolay bir şekilde gerçekleştirilmektedir. Özellikle son yıllarda çocuklar ve gençler arasında yaygın olarak görülmektedir.

Aşağıda Geleneksel Zorbalık ile Siber Zorbalık arasındaki farklar gösterilmektedir.

GELENEKSEL ZORBALIK

Yüz yüze gerçekleşir.

Zorbalık yapan kişinin tespiti kolaydır.

Mağdur için fiziki olarak güvenli alanlar veya kaçış imkanı vardır.

İzleyiciler ile sınırlıdır.

Zorba ile mağdur arasında güç dengesizliği vardır.

Okul ve mağdurun yaşadığı yerle sınırlıdır.

Genellikle Erkekler arasında yaşanır.

SİBER ZORBALIK

Günün her anı, sanal ortamda gerçekleşir.

Zorbalık yapan kişinin tespiti zordur.

Fiziki anlamda güvenli alan yoktur. Kaçış zordur.

Çevrim-İçi ortamda zorbalık çok hızlı yayılabileceğinden herkese ulaşabilir.

Çevrim-İçi ortamda zorba ve mağdur arasında güç dengesizliği olmayabilir.

Coğrafi sınırı yoktur.

Zorba Erkek veya Kız olabilir.

Yukarıdaki maddelerde görüldüğü üzere dijital ortamda gerçekleştirilen Siber Zorbalığın iletişim olanaklarının çeşitlenmesi ile uygulanma şekli ve alanları genişlemektedir. Siber zorbalar, mağdurlarına şiddet uygulamakta ve diğer akranlarının da mağdura saldırmaları için ortam yaratmaktadırlar. Siber zorbalığın ortaya çıkışını iki başlık altında ele alabiliriz;

Bilinçsiz Olarak (Şaka yapmak, eğlenmek v.b.)

Bilinçli Olarak (Utandırmak, rencide etmek, korkutmak, incitmek ve dışlamak)

Burada dikkat edilirse; bilinçli veya bilinçsiz yapılan zorbalık sonucunda mağdurun arkadaşları arasında itibarının zedelendiği ve yalnızlaştığı rahatlıkla görülebilir.

SİBER ZORBALIK ÖRNEKLERİ NELERDİR?

Siber zorbalığın boyutu, zorbalık yapan kişinin teknolojik cihaz kullanım yatkınlığı ile farklılık gösterebilmektedir. Aşağıda dijital ortamda en çok görülen siber zorbalık örnekleri bulunmaktadır.

SİBER ZORBALIK ÖRNEKLERİ

İzinsiz Mağdur'a ait resimleri paylaşmak

Mağdurun Bilgisi Olmadan Karalayıcı, Aşağılayıcı Web Sayfaları Açmak

Kişi Adına Sahte Sosyal Medya Hesapları Açmak ve Yayın Yapmak

Dışlamak ve Alay Etmek

Dedikodu Yapmak

İfşa Etmek

Tehdit Etmek

Hakaret Etmek

Küçük Düşürmek

Çevrim-İçi Lakap Takmak

2014 yılında Türkiye'nin de parçası olduğu Avrupa çapında 23 ülke ve yaklaşık 23.000 ve Türkiye'den 1018 çocuk ve bir ebeveyn ile yapılan "EU Kids Online "başlıklı araştırmanın sonuçlarına göre;

Çocukların %25'inin çevrim-içi siber zorbalığa maruz kaldığı, %11'inin cinsel içerikli resimler gördüğü ve %11,5'nin cinsel içerikli mesajlar aldığı tespit edilmiştir.

Bu çalışmanın yanı sıra ülkemizde 2014 – 2015 yılları içerisinde 7.ve 8. Sınıfı devam eden 400 öğrenciyle yapılan "Türkiye'de Temel Eğitim Gençliğinde Siber Zorbalık Konusunda Farkındalık Geliştirmek: Gençlerin Siber Zorbalığı Algılayışı, Yaygınlığı ve Farkındalığa İlişkin Alan Çalışması" başlıklı araştırma sonuçlarına göre ise;

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 11,64 'ünün sözlü siber zorbalığa maruz kaldığını,%10,13'ünün ise sözlü siber zorbalık yaptığını ortaya koymuştur.

SİBER ZORBALIK NASIL GELİŞİR?

Teknolojinin hızlı gelişimine paralel olarak bireylerin iletişim yöntemlerinde değişim gözlenmektedir. Artık yoğun olarak kullanılan sosyal medya platformları bireylerin birbirleriyle olan iletişimlerini görüntü, ses ve yazı bakımından anlık iletişim durumuna getirmiştir. Bu anlık iletişime geçebilme olanağı, bireyler arasındaki fiziksel mesafeyi ortadan kaldırırken kötü niyetli kişiler için eş bulunmayan fırsatlar doğurmuştur. Art niyetli kişiler dünyanın her yerinden, istedikleri anda, çok hızlı bir şekilde, birçok farklı yöntem kullanarak savunmazsız kişilere ulaşabilmektedirler.

Dünya çapında kullanılmakta olan sosyal medya paylaşım sitelerinde en düşük yaş sınırının 13 olmasına rağmen bu yaşın altındaki çocuklarımızın kullanıcı hesaplarının olduğu ve bu platformlarda yoğun olarak vakit geçirdikleri bir gerçektir.

Günümüzde siber zorbalığın çocuklar ve gençler arasında sık görülmesinin sebepleri aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır.

Sosyal medya platformlarının bilinçsiz kullanılması;
Akıllı telefon kullanım yaşının küçük yaşlarda çok yüksek oranda olması;

Çocuklar ve Gençler tarafından dijital ortamda yasal kurallarının olduğunun bilinmemesi;

Kişisel bilgilerin dijital ortamda paylaşılması;

Çocuklar ve Gençlerin internet kullanımında teknik bilgi yetersizliği;

Çocuklar ve Gençler arasında yoğun olarak kullanılan anlık mesajlaşma uygulamaları; (Whatsapp, Messenger v.b.)

SİBER ZORBALIK HİYERARŞİSİ?

Siber zorbalık, geleneksel zorbalıkta olduğu gibi sadece zorba ve mağdur arasında yaşanmamaktadır. Zorba ve mağdur tarafında etkili veya etkisiz bireyler bulunmaktadır. Bu taraflar siber zorbalık hiyerarşisini oluşturmaktadır.

ZORBA: Bilinçli veya bilinçsiz olarak dijital ortamda siber zorbalık yapan birey veya grup.

Destekleyiciler: Siber zorbalığı başlatan olmayan fakat mağdura yapılan zorbalığı devam ettiren grup veya kişi.

Pasif Zorbalık Destekleyicileri: Destekleyiciler gibi aktif zorbalık yapmayan fakat zorbalık yapan kişi veya kişilere destek veren gruptur.

İzleyiciler: Yaşanan siber zorbalığı izleyen fakat zorbalığı durdurmak için hiçbir girişimde bulunmayan gruptur.

MAĞDUR: Siber zorbalık yapılan kişi.

Mağduru Destekleyenler: Zorbalığı doğru bulmayan ve mağdura yardım eden gruptur.

Pasif Mağdur Destekleyicileri: Bu grupta zorbalığı doru bulmamakta fakat mağdura destek olmayan gruptur.

SİBER ZORBALIĞIN PSİKOLOJİK BELİRTİLERİ

Siber zorbalığa maruz kalan çocuklar ve ergenler bu durumu öncelikle kimseyle paylaşmadan kendi başlarına sonlandırma çabası içerisine girerler. Eğer bu noktada başarı sağlanamaz ise çocuklar ve gençler yaşadıkları sorunu ebeveynleri veya öğretmenleriyle paylaşmaktadır.

Siber zorbalıktan dolayı mağdur olan çocuklar ve gençlerde psikolojik olarak olumsuz değişimler gözlenmektedir.

Duygu durumunda dengesizlik (Sinirlilik veya içe kapanma)

Sosyal yaşantıdan kendini soyutlama durumu.

Akademik başarıda hissedilebilecek şekilde düşüş.

Dikkat dağınıklığı.

Sebepsiz okul devamsızlıkları.

Teknolojik cihaz kullanımından uzaklaşma veya aşırı artış.

Uykusuzluk.

Endişeli ve üzüntülü ruhsal durum.

Bu olumsuz değişimler çocuklarımızın tek başlarına aşabilecekleri bir durum değildir. Psikolojik değişimlerin süresinin uzaması çocuklarda ciddi bir zorlanmanın en önemli göstergesidir. Aile bireylerin bu konuda duyarlı olmaları gerekmektedir. Çocuklardaki bu tür olumsuz değişimler telafisi mümkün olmayan hatalara (kavga, suça karışma, intikam alma, intihar vb.) neden olabilir.

SİBER ZORBALIKTAN KORUNMA YÖNTEMLERİ

Öncelikle yaşadığımız dijital çağda siber zorbalığın hepimizin başına gelebileceğini kabul etmemiz gerekmektedir. Buradan yola çıkarak, içinde bulunduğumuz sanal dünyada çocuklarımız ve gençler için bireysel güvenlik önlemlerimizi almamız ve bilinçli kullanıcı olmalarını sağlamamız gerekmektedir.

Bireysel olarak alınabilecek önlemler şu şekilde özetlenebilir.

Kullanılan teknolojik cihazlarda lisanslı ve güncel anti virüs programlarının kurulması.

Sosyal medya platformlarında gerekli gizlilik ayarlarının bilinçli olarak yapılması.

Sosyal medya platform kullanıcı şifrelerinin kimseyle paylaşılmaması.

Sosyal medya platformlarında arkadaşlık tekliflerin kontrol edilmeden kabul edilmesini engellemek.

Sosyal medya platformlarında ve mesajlaşma uygulamalarında bilinçli paylaşımlarda bulunmak.

Sosyal medya platformlarında kimseyle kişisel bilgileri paylaşmamak.

Tanımadığınız kişilerden gelen mesajları ve mailleri açmamak, cevaplamamak.

Çevrim-içi sizi rahatsız eden mesajları ve kişileri ilgili kişilere şikayet etmek.

Bilinçli internet kullanıcısı olmak.